

30 kr. in s pošto 5 kr. več. Dobiva se pri g. pisatelju in založniku g. A. Koblarji, skofijskem arhivarji v Ljubljani. To zelo spretno pisano in jako zanimivo knjigo živo priporočamo šolam in učiteljem ter vsem, ki se zanimivajo za našo domačo zgodovino.

— **Molitve**, katere naj po povelji sv. Očeta Leona XIII. opravi vsak mašnik po vsaki tihi sv. maši. Natisnil in založil ter prodaja Milic v Ljubljani (na podobnicah) po 2 kr. iztis; po poštni nakaznici poslanih 24. kr. za 24 iztisov, 90 kr. za 50 iztisov, in 1 glđ. 80 kr. za 100 iztisov.

D o p i s i.

Z Dunaja. Poleg »Ústředni Maticе školské« v Čehih in društva »Komenský« na Dunaji osnovala se je proti nasilstvu nemškemu »Maticе školská v Brně«. Naše zemljepisne, po nemških virih izdelane, knjige štejejo Brno mej nemška mesta, kakor tudi Olomuc, Jiglavo, Znojem in druga. Trdila se je ta neresnica celó o Pragi, no, zadnje desetletje je to vero do dobrega podrló. Tekočih deset let poučilo nas bode boljšega tudi o Moravi. »Maticе školská« vzdržuje v Brnu dvorazredno šolo (286 učencev), petrazredno z 10timi oddelki (600 učencev), 5 materskih šol (673 detet). Po ministerskem odloku prešlá je ena šola v mestno opravó, novo tretjo šolo urediti mora mesto samo v prihodnjem letu. V Olomuci vzdržuje »Maticе školská« národno šolo (398 učencev), matersko (114 detet) in ponavljavno obrtno šolo (96 učencev). Ta števila kažejo bujen naraščaj, vztrajnost in požrtvovalnost ljudstva. Brnska matica vzprejela je za leto 1883. 9676 gold. 25 kr. darov, izdala 10.357 gold. 82 kr., primankljaj pokrila je iz zaklada, ki znaša 5500 gold. Vkup nabrala je zadnja leta 46.224 gold. Temu so donesli Čehi 17 odstotkov, Brnci 44, Moravani 80. Po takih uspehíh matičnih preplašili so se silno Brnski meščanje ter ustanovili 6 bogato obdarjenih detišnic. Matica ne hoteča zaostajati, žrtvovala je skoro vse, kar je premogla. Kupila je prostor in poslopje za 9000 gold., da napravi tudi ona vzgledno detišnico. Ta silni napor kaže energíjo, s katero se bojuje na našem severu.

Ako primerimo z delovanjem českih šolskih društev óno nemškega »Schulverein-a«, vidimo, da je razhod skoro enak. Najsilnejše razpostavlja svoje šole Čehom nasproti: na Šleskem 37 učilišč, na Moravi 102, v Čehih 357, ostala v avstrijskih vojvodinah.

Čehi so si opomogli, zato ne godi se nikaka krivica Nemcem. Kako dobro so obloženi kažejo sledeča čísla: N. pr. 1. je srednjih šol v Čehih 75, državnih 50, občanskih 23, duhovskih 2, 43 je českih, 32 nemških; v prvih 13.054 dijakov, v drugih 8637. Moralo bi vender biti $\frac{2}{3}$ českih, $\frac{1}{3}$ nemških šol, moralo bi razdeliti se dijaštvo v razmerji s šolami, tedaj: 50 českih šol, 25 nemških. 2. Meščanskih šol na Moravi je: českih 2, nemških 25, utrakvističnih 10. 3. Ljudskih šol je na Moravi: 1razrednih českih 786, nemških 307, utrak. 10; 2razrednih českih 404, nemških 131, utrak. 3; 3razrednih českih 126, nemških 55, utrak. 3; 4razrednih českih 47, nemških 45, utrak. 5; 5razrednih českih 26, nemških 34, utrak. 7. 6- in večrazrednih českih 5, nemških 12, utrak. 11; učiteljev in učiteljic je: českih 2612, nemških 1769, utrak. 277; učencev českih 225.945, nemških 103.664, utrak. 15.965. V kraljevini so razmere še dokaj povoljne, na Moravi celo neugodne Slovanom, pogledimo le meščanske šole in višje razrede ljudskih šol.

H. T.

Iz Krškega. V katerih bistvenih točkah imata nova postava z 2. maja 1883. l. in ukaz z 8. junija 1883. l. veljavo in pomen za kranjsko šolstvo? Prva dolžnost vsacega državljana je, da se ravná po postavah. Učiteljeva sveta dolžnost pa je zlasti ta, da se strogo drží šolskih postav. Starejše postave od l. 1868., 1869., 1870., 1873., 1879., so menda učitelji že dobro (?) premislili, kajti v teku minulih let se jim je bilo morebiti tudi praktično večkrat na nje ozirati. Malo pa so učitelji še preudarjali novo postavo z 2. maja 1883. l. in ukaz z 8. junija 1883. l., ki je ž njo v tesni zvezi. Radi tega hočem, čeravno sem o njih že pri lanskem občnem zboru »Slovenskega učiteljskega društva« govoril, še v »Učit. Tov.« o njih kratko pojasnovalno besedico spregovoriti. Napotila so me k temu vprašanja nekaterih učiteljev, ki so me vprašali, v katerih točkah bode zdaj pri kranjskem šolstvu kaka preuredba. Tudi se je pri neki seji c. kr. okrajnega šolskega sveta tolmačiti poskušal nekov §. nove postave tako, kakor bi imel veljavo za Kranjsko. Govor je bil namreč o hoji v šolo, in tú so udje hoteli z nove postave posneti določbo, po kateri bi se zdaj lahko ostrejše ravnalo v zadevi hoje v šolo. To bi bilo sicer na Kranjskem skoro želeti, zakaj deželna šolska postava je pri nas dala toliko olajsav, kakor jih nikjer drugod ne nahajamo. A pred vsem gré, da se strogo po postavi ravnamo. Radi tega sem novo postavo in dotični ukaz še enkrat premišljeval in primerjal s starimi določbami in prišel do sledečega prepričanja:

1. Na šolsko obiskovanje na Kranjskem nimata postava s 2. maja 1883. l. in ukaz z 8. junija 1883. l. nikakoršnega upliva, in tako veljü za nas v tej zadevi le kranjska šolska postava z 29. aprila 1873. l.

2. Vsled nove postave in novega ukaza bodo se na Kranjskem samo učni načrti nekoliko izpremenili. (Razumé se, da dokler c. k. deželni šolski svét načrtov ne izpremeni, obdržé zdanji svojo veljavo.) Tudi te premene, s katerimi se utegne deželna učiteljska konferencija letos pečati, bodo z ozirom na to, kar postava in ukaz zahtevata, nebitvene.

3. Edino, kar je smel učitelj brez daljnega popraševanja v smislu teh novih določeb storiti, je to, da je telovadbo pri deklicah opustil, ako je stariši niso térjali.

4. Poludnevnu pouku so zdaj večja vrata odprta; toda tudi ta se smé uvésti le na enorazrednicah in v nižjih razrednih večrazrednic, ako prosijo občine in krajni šolski svét in ako deželni šolski svét dovoli.

5. Vse druge določbe so za občno naše (kranjsko) ljudsko šolstvo manj važne in zadevajo le: šolske knjige, meščanske šole, šolsko obiskovanje po drugih deželah, strokovne šole, učiteljska, učiteljske preizkušnje, vero šolskih voditeljev itd.

V obče torej kranjske učitelje postava z 2. maja 1883. l. in ukaz z 8. junija 1883. l. le malo briga. In to je prav; kajti mnogo učiteljev je še, kateri starih postav in ukazov, ki veljajo ali za vso Avstrijo (1868. l., 1869. l., 1870. l. učni red) ali samo za Kranjsko (1870. l., 1873. l., 1879. l.) niso še dobro preštudirali. In vender bi jih moral vsak učitelj dobro poznati, kajti to ni samo šolstvu v korist, marveč v mnogih slučajih njemu samemu. I. L.

Iz Logatskega okraja. — Pri lanski uradni konferenciji se nam je priporočala neka ministerijalna naredba, zadevajoča mej družem tudi snaženje, kurjavo in ventilacijo šolskih prostorov, v študiranje in natančno izpolnvanje. Pri tej priliki si je gotovo z menoj vred vsak za šolski napredek vneti tovariš želel prej ko prej omenjeno naredbo v roko dobiti, se po nji ravnati ter krajne šolske svéte prepričati, da je treba šolske prostore pošteno snažiti, kuriti in prezračevati, kar stane mnogo truda in dela ter se ne more opraviti kar tako-le za: »Bog lonaj«, kakor bi nekateri kmetski mogotci radi imeli. Ker pa omenjene naredbe še do denšnjega dneva — če tudi bode kmalu obletnica konferencije — še nismo od nikoder dobili, si dovoljujem tù javno vprašati, kako je vender to, da se nam o takih za ljudsko šolstvo važnih zadevah nič črnega na belem ne pošlje in da tudi slovenski listi o tem skoro popolnoma molcé? — V prejšnjih časih je bila navada, da se je v vseh važnejših preuredbah in uredbah šolskim vodstvom uradno poročalo ter učiteljstvo na ta način z vsemi izpremembami seznanilo, a zdaj pa ni več tako. Zakaj li? Izšla je šolska novela in mnogo družih ministerijalnih ukazov, a o vsem tem bi mi ljudski učitelji ne vedili nič, ako bi slučajno o tem ali onem časopisu na to ne naleteli. V najnovejšem času izšla je baje zopet neka ministerijalna naredba, zadevajoča mnogopisarijo v ljudskiholah; a tudi te noče biti mej svet. — Ker se šolske postave in ukazi izdajajo baje vender zato, da bi se šolstvo po njih uravnevalo, naj se skrbi tudi za to, da se bode učiteljstvo tudi ob pravem času z njimi seznanilo, ker drugače ne more biti odgovorno, če pride tù ali tam z brezštevilnimi paragrafi kaj navskriž. To se od nas borno plačanib »Naboretov« menda vender ne bode tirjalo, da bi si še razne »Gesetz- in Verordnungsblätter« naročevali, ko nam še za vsakdanji kruhek jako trda gré. Če drugi stanovi take stvari tako rekoč zastoj dobivajo, zakaj bi tudi mi ljudski učitelji kacega tacega lista, kakor je recimo »Diöcesanblatt« za duhovnike, ne dobivali; vsaj bi vender tak list ne stal bogsigavedi koliko, a šolstvu bi koristil muogo. Tja na jesen dobimo vender že tako teško pričakovani »imenik«, a — če je res — brez koledarčka. Slavni odbor učiteljskega društva ima o tej zadevi svoje misli, a mi učitelji na deželi pa svoje; toliko pa vender le rečem, da bi nam najbolje ngajal, trdo vezani imenik s koledarčkom, ker tacega si večina tukajšnjega učiteljstva želi.

—k.

Iz Ljubljane. Vsled ukaza Nj. eksc. g. ministra za bogočastje in uk z 11. marcija t. l., št. 4136., je c. k. zaloga šolskih knjig na Dunaji za šolsko leto 1884/85. ljudskim in meščanskim solam na Kranjskem kot delež (količnik) odmerila 1772 gld. 95 kr. Od tega zneska dobí okraj Postojnski 160 gld. 30 kr., Kočevski 198 gld. 12 kr., Krški 206 gld. 12 kr., Kranjski 156 gld. 17 kr., mesto Ljubljansko 104 gld. 6 kr., okolica Ljubljanska 175 gld. 41 kr., Litijski 107 gld. 17 kr., Logatski 149 gld. 20 kr., Radovljiški 97 gld. 14 kr., Novomeški 192 gld. 75 kr., Kameniški 102 gld. 35 kr., Černomeljski 123 gld. 30 kr. C. k. okrajna šolska svetovalstva naj tedaj omenjene zneske (vsled §. 5. v predpisu za knjige ubogim učencem s 4. marcija 1871. l., št. 13656. — min. ukazni list št. 20.) prirekujejo knjige za uboge učence ter naj navadna prirekovalna pisma do konca meseca maja t. l. pošiljajo naravnost c. k. ravnateljstvu pri zalogi šolskih knjig (k. k. Schulbücher-Verlags-Direction) na Dunaji.

— Po ukazu ministerstva za bogočastje in uk s 13. marcija t. l., štev. 4437, dobí Kranjska iz prigospodarjenega presežeka pri c. k. založništvu šolskih knjig za 1883. l. 1087 gold. deleža, ki se oddá pokojninski blagajnici za ljudske učitelje na Kranjskem.

— Vabilo na naročbo. Po presledku blizo poldruga leta prihaja II. zvezek Jurčičevih zbranih spisov za I. zvezkom na dan. Da se je tako zakasnil, iskati je vzroka v tem, da podpisani odbor za I. zvezek ni stržil toliko, da bi bil mogel s skupilom založiti II. zvezek; kajti »Desetega brata« se je do zdaj prodalo samó okolo 400 izvodov.

Podpisani odbor je preverjen, da je temu slabemu razpečavanju vzrok nekoliko visoka cena I. zvezka, nekoliko zanemarjeno knjigotrštvo slovensko. Vender se ne dá tajiti, da tudi slovensko razumništvo ni izpolnilo svoje dolžnosti in zahvalnosti proti prvemu svojemu pripovednemu pisatelju Josipu Jurčiču. Nadejamo se, da zavedni národ slovenski vsaj pri II. in pri naslednih zvezkih popravi, kar je zamudil pri prvem, in da nam z obilim naročevanjem omogoči izdavatí še na dalje Jurčičeve zbrane spise. V ta namen smo ceno nadaljnim posamičnim zvezkom znižali na 70 kr. ter uvedli tudi naročevanje po poštnih nakaznicah, na katero vabimo s tem pozivom vse Slovence. Ukrenili smo tudi to leto izdati še III., IV. in V. zvezek, nadejoči se potrebne podpore od slovenskega čitateljstva. — Odslej stoji: I. zvezek, nevezan po 1 gld., v Bonačeve izvirne platnice ukusno vezan 1 gld. 50 kr., II. zvezek, nevezan po 70 kr., v Bonačeve izvirne platnice ukusno vezan 1 gld. 20 kr. Ako pa tudi oddajemo vsak posamičen zvezek, vender se priporoča pošiljati naročnino za več zvezkov skupaj. Naročnina znaša za I., II. in III. nevezani zvezek 2 gld. 40 kr. Za vse tri lepo vezane zvezke 4 gld. Naročnina za zvezek I., II., III., IV. in V. stoji 3 gld. 50 kr., za elegantno vezanih prvih pet zvezkov 6 gld. Naročnina se pošilja pod naslovom: gospod dr. Jos. Starè v Ljubljani, Marije Terezije cesta 5. Naročniki prejemajo knjige franco.

V Ljubljani, 1. marcija 1884.

Odbor za Jurčičev spomenik:

Dr. V. Zarnik,
predsednik.

Dr. Jos. Starè,
blagajnik.

Fr. Levce,
tajnik.

Za Jurčičeve »Zbrane spise« se dobivajo pri Ivan Bonaču posebno krasne temno-rudeče platnice od najfinejšega platna z vtisneno zlato podobo Jurčičevo, izvod po 30 kr., z vezanjem vred po 50 kr.

Ljubljanske in vnanje gospode naročnike opozarjamo, da se pri istem dobivata tudi I. in II. zvezek Jurčičevih »Zbranih spisov«, vezana v te izvirne platnice. I. zvezek po 1 gld. 50 kr., II. zvezek po 1 gld. 20 kr. Po pošti pošiljan vsak izvod 5 kr. več. Naročila najprikladneje po poštnih nakaznicah prejema Ivan Bonač, knjigovez, v Ljubljani, na Poljanski cesti, št. 10.

Jurčičeve »Zbrane spise« prodaja tudi Janez Giontini v Ljubljani, I. zvezek elegantno v črno platno vezan po 1 gld. 40 kr., II. zvezek po 1 gld. 10 kr. — Po pošti vsak zvezek 5 kr. več.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Učiteljska služba na enorazredni ljudski šoli na Robu s 450 gold. letne plače in s stanovanjem bode se zatrdno, ali začasno namestila. Prošnje za to službo naj se oddajajo pri podpisanim okrajnem šolskem svétu do 15. maja t. l. C. k. okrajni šolski svét v Kočevji v 4. dan aprila 1884. l. — Učiteljska služba na enorazrednici v Žaljni pri Višnji Gori s 450 gold. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do 25. t. m. pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Litiji.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Iv. Šuligoj, namenjen na Rako, vzprejel je službo v Podragi; na Rako pa zdaj pride g. Vrežic, učitelj pri sv. Gregorji. — G. Andrej Šest, učitelj v Radečah, dobil je nadučiteljevo službo v Metliki. — G. Val. Pin, nadučitelj v Šmartnem pri Litiji, gre v Knežak, na njegovo mesto v Šmartno pa pride g. Jan. Škrbinec, nadučitelj v Višnji Gori, v Višnjo Goro pa gre g. Anten Požar, nadučitelj v Knežaku. — G. Ant. Maier, nadučitelj na Jesenicah (na Gorenjskem), je zatrdno postavljen. II. učit. službo ravno tu dobila je gspdc. Donati, učiteljica na Boh. Bistriči.